

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEK“
Klagenfurt, Viktringer Ring 26 — Tel. 13-02
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Viktringer Ring 26

List za politiko,
gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 10 Rpf.
Stane četrtletno: 1 RM — Pol; celoletno: 4 RM — Pol
Za Jugoslavijo
četrtletno: Din. 25.—; celoletno: Din. 100.—

Nemci in Slovani.

Prav neznatna je besedica „zaupanje“ in za dobo moderne tehnike in civilizacije skoroda nemoderna. Vendar je prevedena v življenje ljudstev in držav predpogoj blagostanja, kulturnega ter gospodarskega procvita, v svoji negativni obliki kot „nezaupanje“ pa izhodišče malih in večjih zapletljivih, vir morečih kriz in glavni vzrok za izbruhe vojnih sovražnosti. Navidez neznatni dogovori in okorne pogodbe zadobijo po njej podvojeno in potrojeno važnost, najbolj potanko izdelani kontrakti so brez nje samo prazen papir. To navidez nenavadno dejstvo, ki hoče samo poudariti, da je treba za vsemi dogovori, pogodbami in kontrakti gledati najprej ljudi, ki se dogovarjajo, pogajajo in sklepajo, najde svoj najlepši in tudi najočitnejši dokaz v problemu mednarodnega sožitja.

Dogodki minulega tedna so najdalekosežnejšega mednarodnega pomena. O tem priča njihov silni odmev po vsem svetu. Naravnost usodne važnosti pa so v luči sožitja dveh velikih evropskih plemen: nemškega in slovanskega.

V načelu samoodločbe narodov je notranje opravičilo za priključitev avstrijskih in sudetskih Nemcev k Nemčiji. Avstrijski in sudetski Nemci so hoteli k Nemčiji in narodni socializem Adolfa Hitlerja jim je njihovo željo izpolnil. Minuli teden pa so stopili v ožje odnose z Nemčijo in narodnim socializmom Čeni in Slovaki in sicer Čehi po izvršeni državno-pravni priključitvi češke dežele k nemški državi, neodvisni Slovaki pa s svojo izraženo željo po zaščiti Velike Nemčije. To dejstvo se nam zdi zgodovinskega pomena. Razvoj narodnega socializma je dosegel svojo drugo stopnjo, vprašanje sožitja Nemcev in Slovanov je postalo pereče.

Avstro-ogrsko zgodovino zadnjega stoletja so pisali Slovani. Od leta 1848 naprej je vprašanje slovanskih narodov — Čehov, Slovakov, Poljakov, Slovencev in Hrvatov — poleg madžarskega v stalnem pretresu vladnih avstrijskih krogov. Sunki sledijo protisunkom, akcije reakcijam. Zagotovljenemu ilirskemu kraljestvu Slovencev, hrvaški in češki enakopravnosti leta 1849 sledi takoj strogi dunajski absolutizem, rastoči nemiri med slovanskimi ljudstvi dovedejo do oktobrske diplome leta 1860 in leto 1861 do politične avtonomije Madžarov. Spet se narodnostni položaj v sledečih desetletjih poslabša in se kulturno življenje vzbujajočih se narodov vrši pod manj ali bolj strogim nadzorstvom politične oblasti. Sledijo prvi namigi o federaciji avstrijskih narodov, v njihovem času izbruhne svetovna vojna. Ni še dokončana, že je sožitje slovanskih narodov z Nemci spet v programu, en sam zamujen trenutek ali zakasnitev, zadostuje in vprašanje sožitja razbije obroč monarhije. Namesto slovanskih narodov v Avstriji sledijo samostojne politične tvorbe Jugoslavije, Čehoslovaške in Poljske. Kot rdeča nitka se vleče skozi zadnjo avstro-ogrsko zgodovino rastoče nezaupanje med narodi, še preostali patriotizem in zemljepisna povezanost se mu umikata in končno umakneta.

A tudi z novimi državami v srednji Evropi vprašanje sožitja Nemcev in Slovanov nikakor ni rešeno. Mala vojna Avstrija se zaman trudi, da bi ga mojstrila, preveč na njej spominja na preminulo monarhijo, preočitna ji je dedna obremenjenost prekratkovidnega pogleda na problem srednje Evrope. Kljub raznim dogovorom in pak-

tom ostane med narodi staro nezaupanje, ki preživi tudi poveljno Avstrijo.

Minuli teden je posegla v srednjeevropski problem sožitja dveh evropskih, bistveno si različnih in v marsičem se dopolnjujočih plemen Nemčija. Menimo, da nikakor ni slučaj, da se v vseh uradnih listinah, nemških, čeških in slovaških, pojavlja mala in vendar tako odločilna besedica „zaupanje“. Slovaki so jo izgovorili po svojem prezidentu Tisu, bivši čehoslovaški prezident Hacha jo v svojem proglasu uporablja, v dokumentu, podpisanem od štirih državnikov, se nahaja. Listi še dostavljajo, da je z načeli narodnega socializma podano jamstvo, da nade na dobro sožitje narodov ne bodo ostale neizpolnjene. Nedvomno je tudi v preciznih kanclerjevih izjavanjih o pomenu narodnosti, izgovorjenih in zapisanih, podan fundament, na katerem naj bi stala monumentalna stavba nemško-slovaškega sporazuma. Čehi in Slovaki izjavljajo, da zaupajo razvoju, ki

naj oživi vzvišeno narodnostno načelo narodnega socializma.

Nas, ki smo Slovani v Nemčiji, urejujoči srednjeevropsko sožitje, radosti predvsem dejstvo, da se je iz doseganega mednarodnega razvoja tega evropskega predela izcimilo kot glavno vprašanje ono, ki je v resnici zgodovinskega pomena: vprašanje sožitja nemštva in slovanstva. Ob vprašanju dveh milijonov pripadnikov slovanskih manjšin v Nemčiji pred 13. marcem 1939 in njegove ureditve se je dalo komaj slutiti, za kaj v resnici gre na teritoriju bivše okorele monarhije. Krajevne razmere so dostikrat zabrisale in izbrisale dejstvo, da se vsepovsod, kjer se sreča narodni socializem s tem ali onim slovanskim narodom, rešuje problem sožitja dveh plemen, ki jima gre pravica do kontinenta.

Uvodno smo zapisali besedico „zaupanje“. Prevedena v življenje narodov srednje Evrope pomeni — začetek nove Evrope.

Česka in Moravska sta postali nemški protektorat, Slovaška pod zaščito Nemčije — Ukrajina pod Madžari.

Likvidacija čehoslovaške države je bila koncem minulega tedna izvedena. Vse češkomoravsko ozemlje so zasedle nemške čete, kancler Hitler sam je posetil Prago in Brno. Povodom bivanja v Pragi je podpisal odlok, po katerem sta Češka in Moravska postali sestavni deli Nemčije s posebnim statutom:

Češka in Moravska tvorita v Nemčiji poseben protektorat (zaščiteno ozemlje). Prebivalci protektorata nemške narodnosti so postali nemški državljani in veljajo zanje zakonska določila o zaščiti nemške krvi in časti ter so podrejeni nemškemu sodstvu. Ostali prebivalci so državljani češkomoravskega protektorata. Protektorat se upravlja sam. Državno oblast izvaja v skladu z vojaškimi, političnimi in gospodarskimi potrebami Nemčija s pomočjo lastnih uradov in uradnikov. Vrhovni poglavar protektorata uživa pravice drž. poglavarja. Interese Nemčije varuje protektorat rajha, katerega imenuje kancler in ki lahko odkloni ukrepe pokrajinske vlade ter v slučajih potrebe ukrepa sam. Protektorat vzdržuje svoj policijski aparat. Promet, pošto in brzojav upravlja neposredno nemška vlada. Protektorat ima svojega poslanika pri berlinski vladi. — Za vr-

hovnega poglavarja je bil imenovan dosedanji prezident dr. Hacha. Nemški protektor je bivši zunanji minister von Neurath. Pokrajinska voditeljica nar. soc. stranke v Češki in Moravski sta Konrad Henlein in Josef Bürckel. Češka krona je bila zamenjana za 10 pfenigov.

Neodvisni Slovaški predseduje min. predsednik dr. Tiso, ki vodi tudi posle notranjega ministrstva. Bivši vodja Hlinkovih gard posl. Sidor je iz vlade izstopil, zunanji minister slovaške države je Durčanski. Ko so nemške čete dosegle slovaško mejo, je predsednik Tiso brzojavno prosil kanclerja Hitlerja, naj Nemčija prevzame slovaško državo v svojo zaščito, čemur je kancler Hitler pritrnil. Odslej se slovaška država torej nahaja v nemškem varstvu.

Karpatsko Ukrajino so zasedle madžarske ete, vendar jim ukrajinske čete odstopajo ozemlje po srditih bojih. Zasedbo Ukrajine ima Madžarska skupne meje s Poljsko, s čimer je izpolnjena velika želja obeh držav. Madžarska vlada je Ukrajincem v Karpatih obljubila kulturno samoupravo. Zasedba Ukrajine je izzvala pri Madžarih viharo navdušenje.

Inozemstvo in Nemčija

Likvidacija Čehoslovaške je na zunanji svet različno vplivala. Dočim sta Italija in Japonska naglasili, da se je os RIM—BERLIN—TOKIO še ojačila, so angleški, ameriški in francoski listi ter državniki zapisali oz. izgovorili svoje veliko presenečenje nad izvršenim dejstvom. Seje angleške zbornice so kaj burne, opozicija zahteva spremembo angleške politike napram Nemčiji in min. preds. Chamberlain je branil svojo politiko z ostrimi izpadi proti Nemčiji. Nič manj ostro pišejo ameriški in francoski listi, ki zahtevajo takojšnji sestanek Francije, Anglije, Amerike in Rusije, na katerem naj se upostavi fronta demokratičnih držav.

Nemški listi so inozemske proteste zavrnil kot nedopustno vmešavanje v nemške zadeve, praški „Venkov“ pa je še zapisal: „Vsi protesti so moralno neopravičeni. Ze takoj po sestanku v Münchenu bi morali Anglija in Francija vedeti, da se preostali kos Čehoslovaške ne bo mogel držati. S podpisom monakovskega pogodbe je bil podpisan sedanji položaj, Češka, Moravska in Slovaška so se orientirale v Berlin in iskale zaščite tam.“

Litavska je ozemlje ob Njemenu odstopila Nemčiji!

Litavska vlada je v noči na sredo odvestna nemško vlado, da prostovoljno odstopa svoje, v večini od Nemcev posejelo ozemlje ob Njemenu, zvano Klajpeda, nemški državi. Nemška vlada je v protiuslugo obljubila, da bo štiti litavske gospodarske interese. Zunanji minister v. Ribbentrop je v svoji izjavi litavski vladi še dostavil, da se Litavska s to rešitvijo izogne notranjim zapletljivim. — Ozemlje, ki ga Litavska odstopa Nemčiji, obsega 2656 kv. km in šteje 145.000 prebivalcev, od katerih je 72% Nemcev. Ljudstvo se bavi pretežno s kmetijstvom in ribolovom.

Teden v besedi.

Nemčija, Japonska in Italija hočejo svoje trgovinske zveze na novo urediti.

V prvi polovici aprila nameravajo madžarski politiki obiskati Rim.

Nemška vlada je odpoklicala svojega poslanika v Londonu, Angleška pa svojega berlinskega poslanika.

Čehoslovaška poslaništva v državnih prestolnicah so prevzeli nemški poslani.

Sv. oče Pij XII. je volil grb, ki kaže golobčka, nosečega oljčno vejico, na modrem polju. Grb naj naglasi pažavo miroljubnost.

Na sedež španske nacionalne vlade, Burgos, je dospel francoski poslanik 80 letni maršal Petain, ki uživa v vojaških in političnih krogih izredno spoštovanje.

80 milijard čeških kron je židovskega premoženja v bivši Češki.

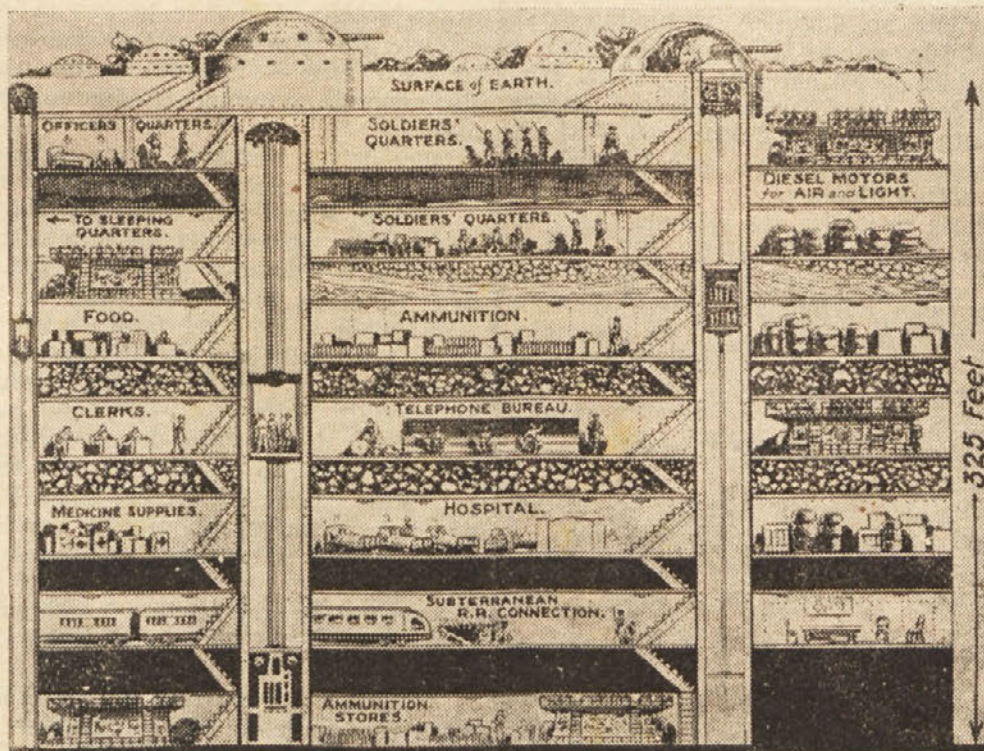
Predsednik angleške vlade je minuli petek praznovao svojo 70 letnico.

Italija odločno zanikuje, da bi imela zavojevalne načrte nasproti Albaniji.

Varšavo in Budimpešto bodo sedaj povezali s široko vojaško cesto, ki bo tekla preko Ukrajine.

Znani češki industrijalec Bata je pobegnil v Rumunijo.

Slovaška imenuje svoje diplomatske zastopnike pri raznih vladah večjih držav. Za berlinskega poslanika je bil

Prerez Maginotove linije na francosko-nemški meji.

imenovan bivši slovaški minister Czermak.

Angleški trgovinski odposlanec Hudson je odpotoval v Varšavo in Moskvo.

Amerika je zvišala carino na nemško blago.

V Londonu razdeljujejo plinske maske za dojenčke.

V Kurdistanu je izbruhnila vstaja proti francoskim četam in oblastem. Francozi se bojijo, da ne izbruhne splošen upor v Siriji.

6. aprila volijo v Parizu novega prezidenta francoske republike. Najbrže bo ponovno izvoljen Lebrun.

Amerika utrjuje in popravlja panamski prekop.

Po neuspešni palestinski konferenci v Londonu se je pričelo med Arabci novo gibanje proti Angliji.

Prvič bosta o priliki potovanja v Ameriko nastopila angleški kralj in kraljica v polnem kraljevskem ornatu s kronama v kanadskem parlamentu.

Italijanska vlada je objavila, da je v španski vojni padlo 3000 italijanskih vojakov, ranjenih pa je bilo 11.000.

Japonska zbornica je odobrila za vojno proti Kitajcem kredite, ki so štirikrat višji kakor v letu 1937.

Južnoafriški finančni minister je na nedavni vladni seji poročal, da ima država precejšen finančen prebitek v svojem gospodarstvu. Srečna južnoafriška država!

Iz naše države

Vihar zmagoslavja ob kanclerjevem povratku

Kancler Adolf Hitler se je vračal iz Češke preko Dunaja, ki je viharno pozdravljal vodjo nemške države. Posebno veličasten sprejem je kanclerju priredila berlinska prestolnica. Na gorliškem kolodvoru so državnega poglavarja pričakovali člani vlade, generali in admirali, držtajniki in pokr. vodje. Ob prihodu je kanclerja nagovoril min. predsednik Göring, ki je med drugim dejal:

„Osvobodili ste pred letom svojo ožjo domovino. Par mesece pozneje osvojili nemške pokrajine. Danes pa se vračate domov in ne vodite samo svojih nemških bratov, marveč ste narodu zajamčili varnost, mir, veličino in vstajenje nemškega rajha. To je najponosnejši trenutek Vašega dosedanjega življenja. Ko je v ledeno-mrzlem vetru vihrala Vaša zastava na Hradčanih, tedaj se je rodila resnično velika, varna Nemčija. Kar ste ustvarili s svojo edinstveno hrabrostjo, tega ne bomo več nikdar izpustili. Visoko smo zvišeni nad zavistjo in nevoljo, kajti ni mogoče, da bi za tako junaškim vojakom ne stal enako junaški narod. Narod je takšen, kakršno je vodstvo. Vi ste narodu vrnili svobodo, poštenje, pogum in veličino. Sveto zaprišemo, da hočemo vse to hraniti in čuvati.“ — Stotisoči so med potjo vzklikali vodji Velike Nemčije, kateremu so sledili generalfeldmaršal Göring, minister Ribbentrop in ostale osebnosti vojaškega in političnega življenja.

16. marca je predsednik dr. Hacha nagovoril češki narod po praškem radiu med drugim z besedami: „Zavedam se, da je naša dolžnost, da nosimo usodo z moškim pogumom in da v tej zavesti sprejmemo nase vse, kar bo terjala od nas bodočnost. Le tako ostanemo čisti pred prihodnjimi češkimi

rodovi. Takoj po monakovskem sestanku smo vedeli, da je sodelovanje Čehov z Nemčijo nujno in neobhodno potrebno. Zato sem sporazumno z vlado ob 12. uri zaprosil kanclerja Hitlerja za zaščito.“ — Poziv predsednika Hacha je vrnil češkemu narodu ravnotežje in že se spet razvija normalno življenje.

Minula nedelja je bila v znamenju nemške vojske. Na javnih trgih večjih mest so igrale vojaške godbe. V Pragi je bila velika vojaška parada, katero so meščani pozorno sledili. V ostalih predelih države so na ta dan vojaki pobirali za zimsko akcijo, opoldne pa so bile pod milim nebom skupne južine.

Nemški Junkerjev bombnik je potolkel dosedanji hitrostni rekord. Letalo je na uro doseglo 517 km.

Mussolini bo 26. t. m. povedal italijanske zahteve napram Franciji. — Nedvomljive so velike zasluge italijanskega fašizma za podvig kmetijstva. Italija je danes glede prehrane domala nezavisna od inozemstva. Povečal se je v desetletju obseg obdelane zemlje, izboljšal kmetov socialni in gospodarski položaj, zvišalo število živine ter gospodarskih poslopij. Za izboljšanje zemlje je Italija izdala v zadnjem desetletju nad 5 milijard lir. Izboljšale so se tudi prometne prilike in položaj kmetijskega delavstva.

Bolgarija in Turčija se približujeta. V turški prestolnici Ankari se je mudil bolgarski min. predsednik. Na svečanem banketu so bile izrečene važne besede v znamenju meddržavnega prijateljstva. Turški listi so zapisali domnevo, da se bo Bolgarija pridružila Balkanski zvezi.

Podlistek

Vajansky Fran Albrecht
Leteče sence.

Povest iz življenja slovaškega ljudstva.
(9. nadaljevanje.)

Da, žida sovraži, žganje nazivlje smrad naše ljudstvo, ali žida obogatuje in žganje pije. Židi služi, kmet ukaže, žid je gospodar, kmet suženj. Gospod streže sužnju. Sovraštvo vlada na obeh straneh, ena stranka se po njem vzpenja, druga grudi.

„Še en frakelj!“ zakliče star možak; z rjavim strniščem mu je porasla gola brada.

„Ako Mišo ukaže, dam,“ je dejal Bernhard.

Starec s strniščem na bradi nima tukaj kredita. Kako bi ga imel, saj je njegovo posestvo že prepisano na ime Sare Zweigenthalove.

„Ne dado — mladi gospod?“ pravi žalostno starec.

„Ne dam!“

„Nalij!“ zakliče sirovo Mišo. Bernhard naliva. Mišo ima svoje posestvo. Ampak kmalu prične tudi on žide onikati, njegovo posestvo je že obremenjeno z židovo hipotekico, kakor priča pečat.

Tri fraklje žganja na obed! Že sijejo stekleno oči koscev.

Dušan in Miloš sta šla po visokem hodniku v notranjost gradiča. Tam je dišalo po starini. Na stenah hodnika so visele zamazane oljnate slike. Predstavljale so dogodke iz turških vojn. Podolsky so se bili baje odlikovali v teh bitkah. Na eni sliki je odsekal črno oblečeni vitez Turku glavo. Turban Turkov je rdeč od krvi, oči Turkove so izstopile. Ogromni meč Podolskega se dotika oblakov.

Naša prijateljka sta vstopila skozi visoke, slabo se prilagajoče duri v stransko izbo. Zlovoljen starec v dolgi sukni, sluga Kazimirjev, Gregor, je vstal od mize in jezno gledal na prihajajoča. Njegova majhna siva očesca so se bleščala zelo neprijazno.

„Gospod doma?“

„Doma. Kaj želite? Gospod dela račune.“

„Peljite naju k njemu!“ je strogo rekel Evgen. Starec je zaškilil vanj.

Tu so se začeli koraki na hodniku. Kazimir Podolsky se je pojavil med vrati.

Blazirani mladi starec — pravkar mu je minulo sedemintrideset let, a temni njegov lasje so se že močno mešali s sivimi — je vljudno sprejel gosta. Njegov obraz je bil pravilno lep. Visoka postava je odražala mehkost, prožnost.

Vesti iz Jugoslavije.

Kaj pravi Jugoslavija?

V beograjski „Politiki“ je izšel uvodnik, v katerem zavzema merodajna politična osebnost v Jugoslaviji sledeče stališče k spremembam v srednji Evropi:

„Dobri in prijateljski odnosi naše države z vsemi sosednimi državami, kakor tudi naše prijateljske zveze z ostalimi evropskimi državami, primerne hladnokrvnost in resnost, s katero naše ljudstvo spremlja razvoj političnih dogodkov v Evropi, so zadosten dokaz vsem politično zavednim državljanom, da ni nobenega resnega razloga za zaskrbljenost in za verovanje

raznim izmišljotinam ter razburljivim vestem, katere trosijo v javnosti razni sumljivi ljudje. — Naše ljudstvo je vedno znalo s svojim zdravim čutom pravilno ocenjevati pomen političnih dogodkov v svetu. Naše ljudstvo ve, da so njegova splošno priznana miroljubnost, njegova odločnost v slučaju nevarnosti ter ljubezen vseh sinov te države brez razlike na strankarsko ali versko razdelitev najboljša jamstvo za skupno varnost in bodočnost. Zato naj javnost z upravičenim prezirom obsodi vse raznašalce zlobnih vesti.“

Iz narodne skupščine.

Preračunska razprava se je minuli teden nadaljevala. H postavki trgovinskega ministra je govoril med drugimi slovenski posl. Bajlec, ki je povedal tudi to: „Slovenski narod ima izredno življenjsko žilavost in silo. Prestal je številne vojne, prenašal kulturne in gospodarske boje in vztrajal s svojim neizmernim junaštvom, vztrajnostjo, razumom in voljo. Vse te borbe so ga izklesale v vztrajnosti, delavnosti in borbenosti.“ — Minister Krek je v zagovoru slovenskih mladinskih organizacij dejal, da morajo slovenski fantje postati najpožrtvovalnejši in najodločnejši vojaki kraljevine. — Veliko pozornost je v slovenskih krogih vzbudila angleška knjiga o Jugoslaviji, ki pravi o Slovencih: „Slovenska zgodovina je uganka za Angleža, ki težko razume boj za svobodo, trajajoč preko tisoč let. Pri Slovencih je najčudovitejša stvar, da potolikih stoletjih tuje nadvlade še vedno obstojajo kot narod.“

Indija sluti prihajajoči jutranji svet, tako so zapisali indijski listi, ko je indijski kongres izjavil, da je sedanji mednarodni položaj najugodnejši za popolno osamosvojitve Indije. Takoj po kongresu so se sešli indijski principi ter sprejeli od angleškega podkralja v Indiji naročilo, naj uvedejo bolj ljudski režim. Podkralj je sprejel tudi mahatmo Gandhija, ki je s svojim postom dosegel vse, kar je želel, ter ga nagovarjal k obzirnemu postopanju napram itak prezaposleni Angliji.

18. kongres ruskih sovjetov traja že cela dva tedna. Vodi ga v resnici glavni tajnik komunistične stranke Stalin, predseduje pa mu Molotov. Posamni ljudski komisariji so podajali napredek sovjetske Rusije v raznih področjih. Tudi v ostalem svetu je vzbudil pozornost referat vojnega komisarja Vorosilova, ki je navajal podatke o izvršenem in še nameravanim oboroževanju sovjetov. — V ostalem se nahaja sovjetska Rusija v zavidljivem

položaju, ker so jo začele zapadne velesile z Ameriko vred očitno snubiti za svojo zvezo.

Narodnosti v Rusiji. — Sovjetska statistika navaja, da živi v Rusiji 90 narodnosti in da je v rabi 151 jezikov. Vseh Slovanov je v Rusiji 131 milijonov, k njim prištevajo Velikoruse, Ukrajince, Beloruse, Poljake, Čehce in Bolgare. Drugo narodnostno skupino tvorijo turška plemena: Tataři, Uzbeki, Kirgizi, Turkmeni, Baškirci i. dr. H kavkaškimi plemenom spadajo Gruzinci in Armenci. Sovjeti tiskajo knjige v 99 jezikih, leta 1936 so natisnili 133 milijonov knjig. V sibirskih tundrah in tajgah živi še 26 plemen, ki štejejo največ 4 milijone ljudi. Bavijo se z lovom rib in divjačine. Za izobrazbo severnjakov obstoja v Leningradu poseben zavod.

Francoski vladi je poslanska zbornica izglasovala dalekosežna pooblastila. Vlada sme med drugim v slučaju potrebe brez parlamenta organizirati

Lenive, gladke kretnje gosposkost. Svila, najsi je tudi obvaljkana, ostane zmirom mehka svila.

V izbah Kazimirjevih je vladal nered. Stare mobilije so bile pomešane z modernimi, nekdanji luksuz s sedanjo praktičnostjo.

„Šele pred kratkim sem se vrnil med to staro šaro — no, nič za to — saj sta, gospoda, garčona! Uredim se, uredim.“

Obed je bil neokusen, slabo pripravljen, zato pa obilje znamenitega vina. „Svojih konj pričakujem, pričakujem kočijo, opremo. Hudo sem se zagospodaril. Oskrbnik je falot, briga se zase! Ni danes zanesljivih ljudi!“

Oskrbnik je bil sicer falot — no, to bi ne bilo najhuje. Oskrbnik je moral za Kazimirjem pošiljati novce. Kje naj bi jemat?

„Kaj pa delajo moji dragi sorodniki? Kaj sestri? S vsakom sva bila skupaj. Stari lisjak! Ti, Genjo, ti laziš za njegovim pisanim repom! Ali izvolita vina? Nalijta si, gospoda, meni se roka trese.“

Resnično, njemu se je pri nalivanju tresla roka, tako da je vrat steklenice udarjal ob rob čaše.

„Dolgo se nismo videli, Genjko! Pol sveta sem preletel. Povsod dolgčas in glupost. Kaj pa moje nečakinje? Buriany še vedno posedeva pri tem pre-

kletem škatu? Georg, obriši mizo! Vina prinesi! Izvolita, gospoda! Kakor doma!“

Miloš je ostro pazil na pretrgane besede Podolskega. Nikoli v življenju še ni videl takega človeka. Saj se zdi, da blazni od samega popivanja, a vendar tako malo pije! Kakšna pivska eleganca prodira iz njegovega bitja.

„Minister me ni hotel pustiti. V klubu je nastala cela revolucija, ko sem se poslovil. No, kaj naj počnem? Dovolj sem se klatil po Pešti. Miru hočem.“ Kazimir je nesel čašo kustom in pil.

„Prekleti morfij! Trikrat na dan sem ga pričel uživati — želodčni krči so me mučili — zdaj si ga moram že po desetkrat vbrizgati pod kožo, za ničvredni strup! — Dovolita, gospoda!“

Kazimir je odšel v stransko izbo, izvlekel iz futerala iglo in brizgal v razgaljeno ramo nevarno tekočino. Njegove trudne oči so za spoznanje oživele, mirnejši je bil videti.

„Žena pa mi noče priti domov. Drugeče bi potem bilo z meno. Eh, vrag jaši! To so privatne reči. In ti si torej še vedno fant?“

„Fant. Ako dovoliš, te bolj pogosto posetim.“

(Dalje sledi.)

narod ter izvesti vse, kar je za obrambo meja in ljudstva potrebno. Sme tudi zvišati vojsko in stroške za njeno vzdrževanje. Njena armada se je tekoma enega leta povečala za 86 divizij.

Država starih ljudi je Danska. Učenjaki ugotavljajo, da se starost pominjka stalno višje. V deželi je vedno več starcev. Število rojstev pada od leta do leta, tako da celo na deželi ni več govora o rojstnih prebitkih. So vasi, kjer je mladi rod dobesedno izumrl in koder gospodarijo samo še starci in starke. V mestih je nazadovanje rojstev še silnejše. Sedaj so Danci započeli širokopotezno akcijo, da dvignejo v narodu veselje do otroka. S socialnimi u-

krepi podpirajo številne družine, prosvetne organizacije opozarjajo na nevarnost narodne smrti, duhovniki skušajo dvigniti нравnost ljudstva. Najučinkovitejše so številke, ki kažejo, kako prihaja na padajoče število mladine vedno višje število onemoglih starčkov.

Kitajci pred ofenzivo. — Minule dni so se sešli vrhovni poveljniki kitajskih čet ter pod vodstvom maršala Čang-kajška razmotrivali o izvedbi nadaljnjega odpora proti Japoncem. O sestanku je Čang-kajšek izjavil, da pripravljajo kitajske čete ofenzivo na vseh frontah in verujejo v svojo zmago. Boj se bo, tako je maršal dostavil, nadaljeval do končne kitajske zmagave.

Čirom naše zemlje

Vedeti in povedati!

Enostavna je modrost, katero vam bomo povedali. Slovenski pesnik Simon Jenko pravi v eni svojih pristrčnih pesmic:

„Beseda dana, vez velja;
Ne moč zemlje, ne moč neba
in ne pekla ognjena sila
vezi ne bode razrušila!“

Še to hoče reči s tem, da je beseda nekaj svetega in jo je torej treba spoštovati. Slovenci ne slovimo sicer kot redkobesedneži, kakor naprimer Angleži, ki svoje izjave temeljito preudarijo in rezko kot povelje izgovorijo. V nečem pa smo skoroda prerediteljnejši: V izjavi, da smo Slovenci, sinovi in hčerke slovenskega naroda. Mislimo, da nas mora svet spoznati za Slovence že zgolj po naši govorici in našem dejanju. Za to pa je svet premoder ali preneumen. Kar vemo, moramo vsepovsod tudi javno in odkrito izpovedati: Slovenci smo!

Kupčije z narodnostjo prepuščajmo drugim, za nas veljaj: Vemo in pove-mo, da smo Slovenci!

Doživljaj Slovence v Braziliji.

Iz glasila južnoameriških Slovencev posnemamo sledečo zanimivost:

Ne daleč od milijonskega brazilskega mesta ima svojo farmo Slovenec Jože Markel. Prav lepo si je na njej uredil živinorejo in se gospodarsko očvrstil. Nedavno pa je naš chacareiro (živinorejec) opazil, da mu krava črnka ne daje več nobenega mleka, četudi je prej po mlečnosti prekašala vse ostale. Vzroka ni mogel najti in si je končno razložil čudni pojav tako, da mu nekdo v zgodnjem jutru molze kravo. Nekega jutra se je na vse zgodaj podal v hlev gledat in zastrmel: Na črnki je visela ogromna črna kača in jo sesala. Ves otrpel je Jože nekaj trenutkov gledal zver, pograbil nato brez misli motiko in kot besen udarjal po kačji pošasti. Po prvem udarcu se je kača spustila na tla in se pripravila na obrambo. Jože pa je tolkel po njej, dokler ni videl, da leži kača pri miru. Previdno jo je vzlekel na dvorišče in kmalu se je okrog obeh zbralo veliko ljudi, ki so zagnali hud krik. Kmalu se je izkazalo, da je bila kača samo omamljena, zato so takoj sporočili kačjemu zavodu, ki je zver po uslužbencih prenesel v vzgajališče. V zavodu so ji rane na glavi sešili in se sedaj prav dobro počuti med ostalimi plazivci. Meri nad 3 in pol metra ter tehtja 48 kg. Brazilski listi so senzacijsko hitro in obširno podali ter hkrati priobčili tudi sliko našega slavnega Jožeta.

Kakor ti je potrebna vsakdanja jed, tako ti je potrebno vsak teden tvoje slovensko glasilo! Uvaja te v vedno novi, hitro se razvijajoči veliki položaj, seznanja z življenjem in razvojem v Nemčiji in Jugoslaviji, oriše teden domačih novic, nudi številne gospodarske pobude ter te vztrajno opozarja, naj nikdar ne pozabiš, da si sin slovenske matere! Ostani Slovenec! Zato podpiraj slovenski koroški tisk!

St. Veit i. J. — St. Vid v Podjuni. Kaj bo z našo občino? Bajse se bo razdelila med sosednje občine. Imenovanje občinskega upravitelja v osebi g. Deutschmanna iz Kamena za župana bi tem go-

voricam sicer ne dajalo prav. — Minuli pust nam je podaril tri pare: Bavtižarjev Miha v Mohličah si je izbral za življenjsko družico Kovtrovo na Počnu. Koblov Kristo v Nagelčah je poiskal Marijo Hribar, nečakinjo rajnega dekana Hribarja. Ravčev Tonej iz Rikarje vesi pa je menda imel posebno srečo, zato pa šel po svojo mlado žensko nekam dalje. Novoporočencem obilo sreče!

St. Stefan-Šteben pri Bekštanju. Narava se počasi prebuja v novo življenje. Tudi mi smo se hoteli pripraviti na novo življenje. Došla sta k nam čč. g. Koschier z Žihpolj in Koglek iz Škocijana ter nam v sv. misijonu podajala dobre nauke za življenje. Farna cerkev je bila pri pobožnostih nabito polna, globok utis so zaustavili stanovski nauki. Zvečer smo se vadili v ljudskem petju, da je na zaključno misijonsko nedeljo pelo mlado in staro. Voditeljema misijona smo za lepe urice verske obnove iskreno hvaležni.

Schiefling-Škofiče. — V nedeljo 12. t. m. smo praznovali obletnico združitve Vzhodne marke z Nemčijo ter spomin padlih junakov. Došli sta tudi požarni brambi iz Škofič in Holbič in z SA-četami in godbo na čelu korakali na Zorje, kjer je bil slavnostni prostor. Najprej so šolarji vseh razredov podajali že znane pesmice in reke, nakar je govoril g. nadučitelj Prsch. Med drugim je razmotrival o nemških imenih v južnem delu dežele. Vzel je za primer ime „Kramer“ ter dejal, da so bili pradedje Kramerji gotovo Nemci. Sicer čedni govor je v tem odstavku nekam čudno zvenel, ker so nam nehote prihajala na misel imena Prsch, Jandl, Telsnik, Pinteritsch in druga slična.

Gottestal-Skočidol. Po kratki bolezni je tukaj umrla ga Marija Heberroj. Gallob, pd. Šustarčinja, žena farnega cerkvenega ključarja. Rojena je bila v Rutah nad Šentlenartom pri Sedmih studencih leta 1862. Nekaj dni pred smrtjo je dopolnila 77. leto starosti. Ko je bila dvanajstletna, so kupili njeni starši Šustarčevo kmetijo v Doloh. Tu je rasla v skrbni verski in narodni vzgoji starišev. Z edenintridesetim letom se je poročila z mladim Rebernikom v Dolah ter z njim preživela celih 45 let srečnega zakona. Mož je bival več let v Ameriki. Rajna je bila zelo naobražena žena, mnogo je brala, naročevala verske in rodoljubne liste in bila vsej fari vzgled rodoljubne in bogoljubne žene. Dan za prvim petkom je umrla v rokah sedaj osamelega moža v božjem miru. Njena hčerka edinka je soproga daleč naokoli znanega slovenskega kulturnega delavca g. Jake Špicarja, prosvetaša in posojilniškega ravnatelja v Radovljici, katerega mlajši sin je bil v februarju promoviran v Ljubljani za doktorja prava. — Njen pogreb je bil veličasten. Iz Jugoslavije so došli njeni prijatelji in sorodniki. Cerkevne obrede so opravili mil. prošt Truppe, župnik Kuchler iz Kostanj ter domači gospod. Moški zbor je zapel na domu in grobu žalostinke, v besedah pa se je od rajne poslovil č. g. svetnik Ulbing. Po stari, lepi navadi je domača hiša v njen spomin ob osmici delila revnim kruha. Rajna naj počiva v miru, zaostali izrekamo naše toplo sočutje!

Večni mu mir! Na predpostno sredo smo na Dravi pokopali 72 letnega starca očeta Jakoba Aichholcer. Dravski

in pečniški pevski zbor sta mu v slovo skupno zapela mehke žalostinke. Rajni je bil rodom iz znane Hojžove hiše na Brdu ob Baškem jezeru. To je star slovenski dom, ki je že dal duhovnika in vsikdar slovel kot trden in neomajen. Rajni je bil soustanovitelj tukajšnje požarne brambe ter je letos sprejel častno diplomu. 27 let je deloval v cerkvenem pevskem zboru s svojim milim tenorjem. Njegovo posestvo pri pd. Sabahu je v dobrem stanju prevzel njegov sin. Rajni zapuščja še tri druge dobro vzgojene otroke. Bil je velik prijatelj duhovščine, za kar se mu je preč. g. župnik Maierhofer na grobu toplo zahvalil. Pogreba se je udeležil tudi gorjanski g. župnik Katnik France, ki je tukajšnji domačin in mu je rajni bil njegov stric. Žalujemo Sabahovim toplotno sožalje!

Drobiž. — Zapriseženi so bili župani šmohorskega okraja. — Za župana v Št. Jakobu v Rožu je bil imenovan posestnik Vidmanove kmetije g. Fregin. — V Rožeku se je poročil posestnik Franc Seidl z Marijo Kranz iz Neumarkta. — Povodom vrnitve kanclerja Adolfa Hitlerja v Berlin je bil minuli pondeljek šole prost. — V nedeljo pobira darove za zimsko akcijo organizacija DAF. — V Celovcu je govoril turingijski pokrajinski vodja stranke Sauckel. — V Celovcu je bila ustanovljena protituberkulozna organizacija. Primarij dr. Schmid-Sachsenstamm je

v govoru navajal, da se nahaja v državi okrog 175.000 nevarno bolnih jetičnikov. Zdravniška veda je napredovala tako, da je 80 od sto jetičnih slučajev ozdravljivih. — Na rožanski Bistrici je na prehodu čez železniški tir lokomotiva zgrabila nek osebnih avto in ga močno poškodovala. Druge nesreče ni bilo. — Nenadno je začelo goret močvirje pri tako zvanem Krajcarjevem tajhu ob Velikovcu. — V Št. Nikolaju pri Rudi so prijeli dva tatiča, ki sta odnesla iz župnišča precej denarja. — Koroška je dobila od državne delavske organizacije dva velika avtobusa za KdF-vožnje. — Za župana na Otmanjah je bil imenovan posestnik Bockelmann. — S 1. aprilom se prične v Celovcu poseben tečaj za babice. Trajal bo 18 mesecev z vmesnimi 6 tedenskimi počitnicami. — Na Peci je 12. t. m. zmrazil 28 letni Karl Paulin, uradnik pivovarne Sorgendorf. Na smučeh ga je zajel snežni metež, v katerem je omagal.

Ne tako! Nedavno sem slučajno dožival sledeče: Skupini žensk v fari nad Dravo je tamošnji nadučitelj razlagal, da jim ima voditeljica nemškega gospodinjskega tečaja nekaj povedati: „Le pridite! Naša kochlehrarica vam bo ane winke dava o švajnezutih.“ — Da so se prisotne ob taki slovenščini nemškega gospoda skrivaj pogledovale, si lahko mislite. Jaz pa sem odšel in si mislil: tako torej nastaja tako imenovana „windischšpraha“.

Naša prosveta

„Če zapade sneg srce človeško, več ne otaja ga sonce nebeško!“

Kaka čudovitost je sonce na nebu! Pravi, da je od zemlje oddaljeno 150 milijonov kilometrov, da bi imelo v njem prostora nad milijon naših zemeljskih planetov in da meri njegov premer nad 100.000 zemeljskih premerov. Trdijo še, da je podobno velikanski, goreči, megleni obl. V davnini pred nami je bilo prižgano in od tistih dob pošilja svetu svetlobo in toploto, brez katerih bi življenje ne moglo obstojati. V dobrih devetih minutah preleti sončni žarek ogromno razdaljo, predre oblake in meglo, odkrije zadnje koticke zemeljske poloble, napoveduje zemljanom noč in dan, leto in zimo. Zastonj sveti in ogreva, podpira rast, zdravi bolezn, vedri žalost. Še v malo človeško srce se včasih ukrade neznan sončni žarek, toplo ga objame in ogreje. Novejša naravoslovna znanost odkriva še nenavadnejša čudesa neznanega sončnega žarka, ki že sama polnijo debele znanstvene knjige.

Mi se tako malo zavedamo, da svetijo sonca tudi v nevidnem svetu duha in misli in da so tudi v neizmernem prostoru, ki ga objemata človeški razum in človeško srce, ognjišča, ki izžarevajo milijone žarkov, grejejo in budijo, zdravijo in vedrijo. Ta sonca so nevidni vzori, ki objemajo dušo, preganjajo temo in podpirajo zdravo rast. Kako prazno bi bilo življenje brez vzorov! Noč in mrzab bi vladala v človekovi notranjosti, temne strasti bi se razdivale, hedoba bi proglašala svoje kraljestvo.

Toliko je sonc na življenjskem nebu in le tri naj omenimo: tiha družinska sreča, navdušujoča narodna zavest, osrečujoča misel božjega otroštva. O navdušujoči narodni zavesti pokramlajmo:

Zavedam se, da sem član svoje narodne družine. Delo za kulturno in gospodarsko dobrobit moje narodne družine je zapoved mojega ljubečega srca, v tem nesebičnem delu se jačim in bogatim. Ljudje, ki govorijo z menoj mojo govorico, so mi bratje in sestre. Iz svojega naroda sem se rodil, v narod se vrnem, moj narod je bil pred menoj in bo za menoj. Narodna govorica me učelnjuje v skrivnostno duševno občestvo velike družine, narodni voditelji me vodijo v zakladnico ustvarjajočega in bogatečega narodnega duha. Veselje narodne družine je moje veselje, narodna žalost je moja žalost, njegova čast moja čast, njegova sramota, moja sramota, njegova usoda moja. Ali nam ob teh mislih ni pri srcu takokot bi od nekod prisjalo zlato sonce in

nas vse objelo s svojimi žarki? Pogled v tisočletje svojega naroda nazaj in naprej se nam zdi, kot bi nas objemal dan. Povezanost z veliko družino bratov in sestra nam je dobrodejna in nas osrečuje, tvornost narodnega duha nas polni in bogati. Kako greje in budi narodna zavest poedine, izčrpane v vsakodnevnih borbi, kako zdravi in vedri zagrenjene in obupance, kako jači in krepi dela in ljubezni želje!

Še onim v senci dobro deje zavest, da sije sonce za oblaki in da obseva drugo zemljo. Ljudje pa, ki jim je sebično koristoljubje upognilo hrbet, zrejo v tla in ne vidijo več sonca nad seboj. So tudi, ki ljubijo noč in temo bolj od dneva in svetlobe. So tretji, ki bi jih zreče v žarečo oblo znalo sonce oslepiti. Borni pa so predvsem ljudje, ki nimajo več sončnega žarka v svojem srcu! Oslepeli hlastajo za vsem dosegljivim in le še slutnja, kako lep je dan v soncu, jih osrečuje.

Še to: so še večja in silnejša sonca kakor je naše. Slutijo končno vsaj, da mora nekje v osrčju vsemirja obstojati osrednje sonce kot veliki motor veličastnega premikanja nebesnih teles.

Spodnjepodjanski okrožni sestanek se vrši v nedeljo 26. marca ob 10. uri dopoldne v posojilniških prostorih pri Brezniku v Pliberku. Udeležba treh odbornikov vsakega društva je strogo obvezna! — Osrednji odbor.

Globasnitz-Globasnica. V nedeljo 26. marca ob 3. uri se vrši pri Šoštariju občni zbor našega prosvetnega društva s poročili, petjem in govorom. — Odbor.

Spodnjerožanski okrožni sestanek društvenih funkcionarjev je prav dobro uspel. Na povabilo Slovenske prosvetne zveze ga je posetil tudi zastopnik krajevnega vodstva nar.-soc. stranke v Borovljah g. Rabitsch in v svojem odzdravu naglasil interes stranke na mirnem sožitju s Slovenci, za kar mu je vodja sestanka v zahvali poudaril slovenski interes na nemotenem sodelovanju z narodnim socializmom. Sledeči razgovor o položaju in predstoječih prosvetnih nalogah je pričal o izredni discipliniranosti slovenskih kulturnih delavcev, ki hočejo zastaviti vse svoje sile v prosep slovenske narodne družine v veliki nemški državi.

Lepo uspel sestanek je priredila minulo nedeljo hodiška „Zvezda“. Pestri spored je privabil nad sto udeležencev, med katerimi so bile mnoge mlade in stare korenine slovenske družine v Hodišah. Otvorili so pevci s pe-

smijo o slovenski zemlji. Nenavadno ubrano so peli in mnogemu iz občinstva se je zahotelo, da bi bil pokukal za zastor in si ogledal člane tega najmlajšega in vendar tako dobro izvežbane-ga pevskega zbora. Morda pa je prav, da se nam zastor odgrne na sledeči večji prireditvi „Zvezde“, ker bo sedaj radovednost nanjo še silnejša. Vrlji predsednik Tevže Kompoš je v kratkih besedah otvoril s pozdravom in zagotovil, da bo „Zvezda“ nemoteno svetila naprej in vršila svoje lepo poslanstvo. Za njim je povzel besedo tajnik prosvetne zveze in v daljšem govoru nakazal področja, v katerih koroški Slovenci iz dobre državlanske zvestobe sodelujemo na zgradbi Velike Nemčije, ter poudaril, kod povsod naj gojimo zavedenega slovenskega duha, da bomo zvesti načelom narodnega socializma in svetim izročilom naših prednikov, dobri državljani in nič manj dobri sinovi svojega naroda. Naslednji govornik je spretno in nazorno razlagal pomen postave o dednih kmetijah, ki v našem predelu dežele potrjuje staro kmečko tradicijo ter varuje kmečko posest pred udarci časa in neprilik. Sledil je veseli prizor „Kisle gobe“. Vedrili so se obrazi ob pogledih na temperamentnega očeta in razsodno mater, kako sta se s pomočjo premetenega profesorja in njegovih kislih gob razkrila domačega škodljivca-dolgoprstneža. Še je zaorila pesem, nakar je predsednik zaključil lepo uspeli sestanek s toplo zahvalo sodelujočim in gledalcem. Dostavil je še, da bo „Zvezda“ kmalu spet izdala poziv na novo, enako pestro prireditve.

Naše gospodarstvo

O vmesnih sadežih.

Vmesni sadeži so krmske rastline, katere pridelamo vmes med dvema glavnima pridelkoma, tako da imamo v dveh letih tri letine. Naš običajni vmesni sadež je naprimer repa, katero sejemo po žetvi in spravljamo pred zimo. Tudi ajda je vmesni sadež. Še danes se mnogi gospodarji obotavljajo, da bi večkrat izrabljali strnišča za kak vmesni pridelek. So namreč mnenja, da zbog njega zemlja obnemore za glavni pridelek. V kolikor imajo prav, se da temu nedostatku odpomoči z izdatnejšim gnojenjem. Do gotove mere pa velja in to potrjuje izkušnja, da mnogi vmesni sadeži zemljo le očistijo in za jesenski posevek zrahljajo.

Predvsem omenjajo sedaj kot vmesni sadež tako zvano sladko lupino, ki je za rahle zemlje zelo primerna. Lupina daje izbornu beljakovinstvo krmo, katero živina slastno žre. V isto vrsto spada naša „fura“, spada repa in pesa. Prava živinoreja je možna sploh šele v slučaju, da imamo za suhi čas dovolj močnih krmil, in te nam nudijo razni sadeži med glavnimi pridelki. Krmila pa je treba shranjevati in jih varovati pred mrazem, vlago in soncem. Roko v roki z rastočim pridelovanjem krm-skih rastlin gre zato gradnja silo-nap-
 rav.

Gradnja ensilažnih naprav se stopnjuje z vsakim letom. Dočim so v letu 1933 v vsem rajhu našli komaj 20.000 silo-nap-
 rav, se je po preteku petih let število naprav dobesedno popetorilo. Kdor ima svoj silo, lahko varno shranjuje živinsko krmo in jo svoji živini lahko vsikdar tečno podaja. Gradnja ensilažnih naprav podpira država s subvencijami in sicer dovoljuje po 6 mark na kubični meter za naprave do 12 kub. metrov vsebine, za vsak nadaljni meter pa po 4 marke. Strokovnjaki so izračunali, da bo treba zgolj za dobro oskrbo krav-molznic 40 milj. kubičnih metrov ensilažne krme, kar pomeni, da bi bilo treba samo v te svrhe osemkrat več silosov, kot jih je danes vseh v vsej državi. Eno je sigurno, da gre bodoči razvoj živinoreje vzporedno s pospešenim pridelovanjem krm-skih rastlin kot vmesnih sadežev in rastočim številom silo-nap-
 rav.

ZdR.

V vsako družino „Koroškega Slovenca“!

Moderniziranje kmetijstva. Glavni vodja kmečke zveze Südmark, Scholze, je na nekem zborovanju navedel številni prošnji za popravo oz. gradnjo nujnih gospodarskih naprav. Vloženih je okroglo 20.000 prošnji za napravo gnojničnih jam, 25.000 prošnji za moderna gnojišča, 16.000 prošnji za popravo hlevov in 12.000 prošnji za gradnjo ensilažnih naprav. Za vse to bi bilo potrebnih 23.000 vagonov cementa in 220 vagonov betonskega železa.

Eksekucije na dednih kmetijah so samo pogojno možne. Vse, kar spada k dedni kmetiji, je od eksekucije izvezto. Tudi izkupička iz prodaje pridelkov ni mogoče zarubiti, če je denar potreben za prehrano kmetove družine oziroma za gospodarstvo. Vendar mora sodnija eksekucijo dovoliti, kmet pa pri sodniji vložiti predlog, da se eksekucija ustavi. Če kmet tega ne stori, se eksekucija lahko izvede.

Več krompirja! Baš za okopavine je treba precej dela in delavcev. Mnog bo torej mnenja, da bo pridelovanje krompirja izožil do skrajne meje. A tega ne svetujemo. Za repo da krompir na hektar največ pridelka, krompir je važen za sledečo žitno letino, prodaja krompirja pa vrže razmerno precej denarja. Kdor more, naj si nabavi orodje, ki mu prištedi okopavanje, ki vzame največ predragocenega časa. Kdor hoče sebi in svojemu gospodarstvu dobro, bo letos zasadil čim največ krompirja.

Še naše vrtove si oglejmo, sadne in zelenjadne! Tu nam je sneg polomil ograjo, tam se je v jeseni razrastlo grmičevje, tam spet je samopašil krt ali kaka druga vrtna zverina. Tisti kup kopriv tam v kotu obeta, da bo letos še bujnejše poganjal in nam „okrasil“ naš sicer čedni vrtič. Tam na robu se je odkrhnila od debla cela veja, pa ne šele letos, marveč pred dobrim letom, in priča o skrbnem sadjarju. — Še naše vrtove bi vzeli v oskrbo, mali trud nam bo dobro poplačan!

Vrbove mačice nudijo čebelarom prvo vigradno hrano. Zato svetujejo čebelarska društva, naj se v bližini čebelnjakov sadi čim več vrbja. Ko je ostalo drevje še suho in golo, poganjajo vrbe in kažejo prve mešičke lesniki. Sestrane čebele jih s slastjo obirajo ter se krepijo za prihajajočo vigradno pašo. Dokazano je tudi, da pojema nevarna čebelna kuga, zvana nosema, če se v bližini panja nahaja vrbje. Torej štedimo za vrbovimi mačicami ter jih štedimo za čebele in za — cvetno nedeljo!

Idila naših kriparic je minula. Za zbiranje jajc je treba odslej posebnega dovoljenja, ki ga izstavlja pristojna kmečka organizacija. Zbiralci morajo zbirati vsaj enkrat tedensko ter se pri tem držati predpisanih cen in navodil. Kdor nima dovoljenja, jajc pri producentih ne sme zbirati, ker bo sicer kaznovan.

Zatohli, smrdljivi hlevi so krivi nešteti bolezni. Kašelji, influenza, vnetje očesnih mrenic, težko dihanje, pljučnica, slabokrvnost, jetika, nerodovitnost itd. so živinske bolezni, ki imajo svoj vzrok v neprezračeni, zatohli in smrdljivi hlevih. Iz živinskega gnoja izpuhtevajo amonijak, žvepleni vodik in sopena, ki zdravju škodujejo. Zraven še pride izdihavanje strupenih plinov. Za take hleve je samo ena pomoč: prezračevalci! Nikar male luknjice in še te morda zadelane, marveč pravi prezračevalci, ki odvajajo vse strupe in dovajajo hlevu svež, zdrav zrak!

Cena za volno. Za ovčjo volno so določene sledeče cene: 2.60 — 3.00 RM za kg oprane volne ovce jezerske pasme, k,70 — 2,10 RM za kg neoprane: Pri raznobarni volni se cena zniža za največ desetinko navedene cene. Železniško ravnateljstvo dovoljuje za prevoz volne posebno znižane tarife. Trgovine, ki imajo dovoljenje za nakup volne, sprejemajo samo volno od polletnega strženja, dočim je treba tričetrtletno in letno volno pošiljati v pošiljkah nad 100 kg na naslov „Reichswollverwertung, Abteilung Neu-Ulm“. V primeri z jesenjo so se cene zvišale za 10 %! Kdor je prodal volno po 1. oktobru 1938, sme zahtevati razliko med staro in novo ceno, a se hkrati izkazati s potrđili prodaje volne omenjenemu naslovu. §

Zanimivosti iz vsega sveta

Dober tek.

So ljudje, ki nekaterih jedil nikakor ne marajo, čeprav jih zopet drugi cenijo kot delikateso. Predvsem nam jedilni listi raznih tujih narodov jasno predočujejo, da temelji nerazpoloženje nad kako jedjo samo na izročilu oziroma šegi. Na vzhodno-indijskih otokih na primer cenijo grile kot najimmetnejšo jed in poznajo za to več načinov priprav. Ali jih pojejo kar sirove s limonovim sokom polite, ali pa pražene oziroma kuhane v vinu.

Na otoku Javi zopet kuhajo iz debelih, nekrlatih samic Termitov (velikih mravelj) nek močnik, ki menda tekne kot sladki mandeljni. Črnci v Avstraliji pa jedo najraje vehe (metulje), katere posušijo in zmeljejo. Iz njih pridobivajo nekaj kruh, o katerem trdijo, da ima posebne zdravilne moči v sebi.

Na entomološkem kongresu v Parizu so že leta 1887. priporočali juho iz majnikovih hroščev kot izvrstno sredstvo za rekonvalescente. To juho imajo v južni Afriki boljše restavracije vedno na razpolago in velja že davno za posladico.

In če pametno prevdarimo, moramo priznati, da nimamo pravega razloga, zakaj naj bi bil hrošč, ki se živi od korenin in mladega listja, manj okusen kakor meso od svinje, ki živi po „svinjsko“.

„Dragocen tovor“ je minule dni sprejela angleška pošta. Pošiljka je došla iz Amerike ter je imela za vsebino 1000 bolh, ki jih je z večletnim trudom vzgojila univerza v Oregonu. Pa to niso bile navadne bolhe, marveč pripadajo vrstam, kakršnih v prosti naravi ni več najti.

Avstralski črnci so izborni policisti. Njihove oči so izredno ostrovidne, voh jim je izboren, hkrati pa opazijo tisoč malenkosti, katerih navaden zemljan bele kože ne vidi. Zločincem sledijo vohajoč po tleh, se ustavljajo na krajih, kjer so se ustavili begunci, sledijo stopinjam še v potokih in ne odnehajo, dokler bežečih niso prijeli. Tudi najbolj pretkani razbojniki jim niso kos. Zbog teh prednosti služijo avstralski domačini varnostnim oblastem za policijske pse.

Živali — talismani angleške vojske. Angleški vojaki so kaj konzervativni. Starodavne običaje izza poganske dobe varujejo s čudno ljubosumnostjo. Vsak angleški regiment mora imeti svoj talisman. Nedavno so angleški listi priobčili žalostno vest, da je neki bateriji poginila koza, ki je bila njen talisman. Kraljevski dragonci imajo za svoj talisman belo gos, pred irsko gardo mora vedno korakati pes-volč-jak, ne malo število ladij ima na krovi svoje mačke kot nosilke sreče. Polk angleških planincev pa se je ponašal do nedavnega z velikim slonom, ki je z njim delil dobro in hudo vojaškega življenja.

Par za smeh

Zviti Miško. Kmetu Trklju je nekdo ponoči sunil debelo svinjo. Ves nesrečen se je podal k gospodu župniku prosit, naj iztaknejo zločinca. Gospod župnik je svoje ptiče le predobro poznal in mu je obljubil pomoč. Ko je bila naslednjo nedeljo cerkev nabito polna, je stopil župnik z debelo knjigo na prižnico. Strogo in neizprosno je govoril o kazni za tatvine ter s povzdignjenim glasom in privzdignjeno knjigo zažugal z večno kaznijo. Vsa cerkev je pozorno prisluhnila, v prvi klopi pa se je čul nek ropot: Miško se je bil skrill pod klopi! — Uro navrh je bila svinja spet pri Trklju.

Še zvitejši Marko. Marka so vtaknili med vojake in ker ni bil med najduhovitejšimi, so mu odkazali službo v vojaški bolnici. Mrtvece je na zdravnikov ukaz deval v krste in manj slavne sam pokopaval. Nekoč je bil baš pri svojem poslu, ko se navidezno mrtvi vzbudi in

hoče pobegniti. A, glej ga Marka! S silo ga je hotel spraviti v krsto, češ: Bodo že gospod dohtar bolj vedeli, da si res mrtve! Komaj si je dal dopovedati resnico.

Jajce modrejše od kokoši. Učitelj pravi med spraševanjem učencem: „Vsakemu bom stavil dvoje vprašanj. Kdor bo že na prvo pravilno odgovoril, mu na drugo ne bo treba. No, Kovač, koliko las imaš na glavi?“ — Kovač: „Milijon osem sto šest in petdeset tisoč tri sto sedem in devetdeset, gospod učitelj!“ — „Odkod to veš?“ — „To je pa že drugo vprašanje, gospod učitelj!“

Pa ga posnemajte! Nek bogat ameriški farmar je dolgo tuhtal, kako bi se izognil primanjkanju krme, ki je vsako leto grozila njegovi živini z lakoto. Končno si je nabavil neke vrste električne pečice, ki mu grejejo zemljo, posejano s travnim semenom. Komaj devet dni poteče od setve do košnje, njegovo govedo ima vsak dan skozni vse leto mlado travo in krave dajejo posebno mastno mleko.

Urednik: Dkfm. Vinko Zwitter, Klagenfurt, Achatelgasse 7. — **Upravnik:** Rado Wutej, Klagenfurt, Schüttgasse 9. — **Založnik:** Političnem in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem. — Tiskarna J. Leon sen., Klagenfurt, Domgasse 17. — Veljavna je inseratna tarifa 1. — Povprečna naklada v 4. četrtletju 1938: nad 2200.

Hranilnica in posojilnica Šmarjeta v Rožu

registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

5

Vabilo

na

redni letni občni zbor

ki se vrši dne 2. aprila 1939 ob pol 11 uri v zadrugi pisarni v Šmarjeti v Rožu.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobritev zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka in bilance za leto 1938.
4. Sprememba § 6 zadrugi pravil: določitev deleža v RM.
5. Sklepanje o deležnih doplačilih iz rezervnega zaklada.
6. Odobritev začetne bilance v RM s 1. januarjem 1939.
7. Slučajnosti.

Ako občni zbor ob napovedani uri ne bi bil sklepčen, se vrši drugi občni zbor po določbah § 32 zadrugi pravil.

Načelstvo.

6

Vabilo

na

43. letni redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice za Št. Janž in okolico, registrovane zadruge z neomejeno zavezo, ki se vrši v nedeljo, dne 2. aprila 1939 ob 3 uri popoldne v posojilničnih prostorih pri Tišlarju v Št. Janžu v Rožu.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročilo načelstva in računskih pregledovalcev.
3. Pregled in odobritev računskega zaključka za poslovno leto 1938.
4. Razdelitev čistega dobička.
5. Sprememba pravil §§ 6 in 14.
6. Sklepanje o odpisu rezervnega fonda za doplačilo deležev v RM.
7. Odobritev začetne bilance v RM s 1. januarjem 1939.
8. Nadomestna volitev enega odbornika.
9. Slučajnosti.

Opomba: Ako bi ob določeni uri ne bilo zastopanih zadostno število deležev, se vrši na istem mestu in z istim dnevnim redom čez pol ure drugi občni zbor, ki sklepa brez ozira na število zastopanih deležev (§ 35. zadrugi pravil).

K gotovi udeležbi vabi

odbor.